

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus

Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat de Legibus, de Præceptis
Decalogi, de Restitutione, ac de Contractibus

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Art. V. De Infirmitate, & Paupertate a Jejuniis excusantibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40673

an excusentur a jejuniis, etiam si dubitent, an excusentur, & a fortiori si probabiliter credant excusari. Ratio est, quia in dubio nemo debet praesumi vel le peccare, ex leg. Merito, ff. Pro socio, Si vero probabiliter, vel certo moraliter sciant tabernarii, quod hospites peccent cenando, Navar., Tolet., Medin., & alii apud Dian. part. 1. tract. 9. resol. 39. permittunt, quod illis cena ministraretur. Quod etiam docet Sanch. lib. 1. cap. 7. Ratio est, quia ministratio illa, immo & ultroque invitatio non fit directe ad non jejunandum, sed solum ex intentione lucri invitatur ad cenam, veluti conditionate, hoc est, si velitis cenare, potius cenate apud me, quam divertatis ad alium. Praeterea sicut ab usurario parato peti potest mutuum, quia de se potest id sine peccato poni, si scilicet detur mutuum sine usuris; ita quia potest hospes sine peccato cenare, dummodo semel in die cibis Quadragesimalibus se reficiat, ideo absolute exhibetur illi aliquid quod de se indifferens, quo ille sua malitia abutitur. Si vero loquamur de ministratio, & invitatione ad carnes, certum est, non posse tabernarios invitare hospites, nisi conditionate, ut diximus quae sit antecedenti, dicendo, quod si velint absolute carnes comedere, potius illas comedant in tali taberna, quam alibi. Ratio est, quia comestio carni fieri non potest sine peccato a non excusatis; sicut potest sine peccato fieri cena, dummodo semel tantum fiat.

VIII. Notandum demum, quod pueris ante usum rationis, sicut etiam Paganis licite carnes ministrantur; quia non tenentur legibus Ecclesiasticis.

ARTICULUS V.

De Infirmis, & Paupertate a Jejuniis excusantibus.

- I. Excusant Dispensatio, & Impotentia saepe orta ex infirmitate, paupertate, labore, aetate.
- II. Infirmitas excusans debet esse notabilis, puta si timeatur ex jejuniis capitis vertigo, aut stomachi dolor; Aut si ex illo impediatur consuetudo uniuscujusque operationes.
- III. Praegnantibus, & nutrices, etsi valida, ad jejunium non tenentur, sed tenentur secundum se a carnibus abstinere. Qui absque cenante, qui noctu calefieri sufficienter, non tenentur mane jejunare, ut vespere cenet.
- IV. In dubio an jejunium sit graviter nociturum, standum iudicio Medici docti, & timorati; vel petenda est dispensatio; Quae probabiliter dari potest, etiam si dubitetur, an detur iusta causa ad dispensandum.
- V. Nec Medicus, nec Confessarius dispensare potest in jejuniis, sed solus Superior; etiam Parochus; non tamen Abbatissa.
- VI. Excusatur pauper, si careat sufficienti cibo. Sed quinam dicuntur cibus sufficientis?
- VII. Num liceat messoribus, ac iter agentibus vesci lacticiis, si desit sufficientis aliud alimentum?

I. **A** Jejunio excusant Dispensatio, & Impotentia, sive physica, sive moralis; haec autem oritur ut plurimum ex infirmitate, paupertate, labore, aetate. In hoc articulo agendum de infirmitate, & paupertate, in sequenti de labore, & aetate.

II. Quæritur primo; Quenam infirmitas a jejuniis excuset?

Respondeo non nisi notabilem. Qua-

re excusantur tam qui de facto infirmi sunt, quamvis ex propria culpa, quam qui ex jejunio notabilem infirmitatem timent, verbi gratia capitis vertiginem, stomachi dolorem; non enim expectandum est actuale detrimentum, sed sufficit timor non levis mali, non quidem gravissimi, sed notabilis. Quare qui sibi bona fide, vel ex experientia, vel ex probabili ratione persuadet graviter nociturum jejunium, non tenetur jejunare.

III. Si tamen petas, quodnam dicatur damnum notabile? Respondeo hanc regulam a Doctoribus assignari. Si ex jejunio impediatur operationes ordinariae cujuscumque personae, jejunium dicitur graviter nocere: Verbi gratia, si studens ex jejunio capite doleat, ita ut cum difficultate possit studere, si cum gravi incommodo famula exerceat servitia domus, aut artifex opus suum. Et hac de causa communiter excusantur praegnantis omnes, & nutrices, idque etiam si robustae sint, ex Reginald. contra Sylvest. apud Dian. part. 1. tract. 9. resol. 14.; quia istae paucae sunt, & leges aptantur ad communiora. Universim autem praegnantis, & nutrices indigent multiplici refectione; quamvis teneantur abstinere a carnibus, nisi specialiter indigeant. Idem putat Tambur. dicendum de foemina, quae probabiliter mox est conceptura, si a medicis judicetur, jejunia matris nocitura proli suscipienda; debet enim mater convenientia remedia, & alimenta ponere, ne forte foetus concipiendus elanguescat. Excusatur etiam, qui ita stomacho debili friget, ut sumere non possit una vice refectionem sufficientem; Necnon qui noctu per notabile tempus dormire non potest, nisi cenet; aut qui de nocte absque perfecta coena calefieri notabiliter nequit. Hoc enim est nimis onerosum. Neque hic obligatur ad jejunandum magis, ex Sanch. & Dian.

resol. 5., Fagund., & Tambur. Ratio est, quia nemo obligatur ad remedia extraordinaria, & relinquere jus suum comedendi circa meridiem.

IV. Adde, non solum infirmitatem actualem, aut imminetentem excusare, sed etiam si sentias stomachi debilitatem extraordinariam, aut notabilem lassitudinem, ex Bonac.; quia universim cum gravi incommodo praecipuum jejunandi non obligat. Quando autem dubium est, an infirmitas sit satis ad excusandum a jejunio, vel ab abstinence a carnibus, requiritur vel medici docti, & timorati judicium, vel dispensatio Superioris. Certe autem sufficiens causa habetur, quando adest solum periculum probabile damni gravi: Immo quando adest dubium, an detur causa sufficiens ad dispensandum, poterit etiam dari dispensatio, ut docet Sanch. lib. 4. cap. 45. contra Bonac. apud Dian. part. 1. tract. 10. resol. 31.; quia bonum, & suave Ecclesiae regimen id postulat. Quamvis in tali casu consultius sit ex Tambur., quod admisceatur aliqua commutatio, verbi gratia in elemosynam, orationem.

V. Queritur secundo; An etiam Confessarius, & Medicus dispensare possint in jejunis?

Respondeo negative, cum non sint Superiores: Quare possunt hi, & quilibet alius vir prudens, & peritus solum declarare, quod adsit causa sufficiens ad non jejunandum; dispensare autem potest solus superior habens jurisdictionem in foro externo, videlicet Episcopus, & Praelati regulares relate ad suos subditos; Vicarius etiam generalis Episcopi, non quidem ex generali commissione Vicariatus, sed ex speciali mandato, ut diximus cum de praecipuo missae; Et propter praescriptam consuetudinem etiam Parochus ex Sanch. lib. 8. disp. 9., ne nimis graventur fideles, & Episcopi, si esse

tent pro his frequentibus, & minutis dispensationibus semper ad eundem: Non tamen Abbatis, cum non habeat jurisdictionem spirituales; nec detur talis consuetudo, sicut datur in Parocho. Quando autem nec datur superior, qui dispenset, nec vir peritus, qui declaret sufficientiam causæ excusantis, satis est ex Sâ, quod ipse subditus bona fide putet dari sibi causam sufficientem.

VI. Quæritur tertio; Quam paupertas excuset?

Respondeo, excusare paupertatem, quando quis ob illam cogitur laborare, & propter defatigationem indiget secunda refectio. Secundo, quando quis caret cibis, quibus unam sufficientem refectioem assumat. Non habet autem sufficientem refectioem ex Tambur., & aliis apud Dian., qui solum habet copiam panis, & vini relate ad eos, qui non sunt ad id assueti, eo quod tale jejuniis videatur nimis onerosum. Si vero semel, aut iterum habeat insuper aliquod obsonium, verbi gratia nuges, olivas, cæpas, &c., ubi non patietur notabile incommodum, videtur universim obligandus. Quod si contingat non raro, solum videtur obligandi rustici firmæ sanitatis, & his vilioribus obsoniis assueti, non vero alii, qui sic nimis, & extra modum macerentur; nisi tamen haberent quotidie plura ex his vilibus obsoniis; quicquid alii in hoc contradicant.

VII. Ex his infertur, excusari iter agentes, qui hora prandii non possunt invenire sufficientem alimentum. Secundo, ex Sanch. apud Trull. excusantur agricolæ, si edant, & præbeant suis domesticis, messoribus, putatoribus lacticiis, & ova, quæ possunt facile invenire, quando commode non possunt invenire pisces, aut aliud, quod comedant.

ARTICULUS VI.

De Labore, & Ætate, quæ a Jejuniis excusantur.

- I. Excusantur a jejuniis, qui exercent artem de se laboriosam, quamvis possent commode jejunare.
- II. Quam dicatur ars de se laboriosa impossibilis cum jejuniis?
- III. Non videntur artes de se laboriosæ, Ars Sutoris, qui pannos sicit, & Ars Barbitonsoris; unde solum per accidens excusari possunt.
- IV. Quam reputentur exercitia de se non laboriosa? Num Cantoris, Advocati, Concionatoris? Et quid de iter agentibus?
- V. Qui arti laboriosa operam navant, si uno, aut altero die a labore desistant, num teneantur iis diebus jejunare?
- VI. Quando Coniux a jejuniis excusatur, si non possit aliter debitum reddere?
- VII. Non licet in fraudem jejuniis opus laboriosum assumere, aut longum iter. Quomodo liceat aliquando ire venatum, quamvis non sit compossibile jejuniis cum ea venatione?
- VIII. Probabiliter senes etiam robusti ad jejuniis non obligantur inchoato anno sexagesimo; Et femine juxta nonnullos inchoato quinquagesimo. Quid si dubitetur de tali ætate?

I. Quæritur primo; Quam labor excuset a jejuniis?

Respondeo, laborem omnem cum jejuniis impossibilem excusare. Dicitur autem impossibile labor, quoties cum gravi difficultate, & incommodo laborans jejunaret. Immo ex Eugen. IV. excusantur omnes illi, qui artem de se laboriosam exercent, puta lignarii, fossores, bajuli, etiam si quis

re-